

POSTANOWIENIE

25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 25 lipca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J. S.

z udziałem J. B. i P. S.

o stwierdzenie nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej J. S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z 12 lipca 2022 r., XXVII Ca 1967/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu nieprocesowym) wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - będą

mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z 12 lipca 2022 r., sygn. akt XXVII Ca 1967/21, opartej na obu podstawach kasacyjnych z art. 398³ § 1 k.p.c., pełnomocnik wnioskodawczyni – J. S., oparł wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W jego ocenie skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania, tj. art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. i art. 327¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez nierozpoznanie przez Sąd Odwoławczy wszystkich zarzutów apelacyjnych podniesionych przez wnioskodawczynię w apelacji, tj. zarzutu wyartykułowanego w punkcie II.2. petitum skargi apelacyjnej, a tym samym dokonanie nieprawidłowej kontroli instancyjnej przez Sąd drugiej instancji, czego pokłosie stanowi naruszenie prawa materialnego w postaci art. 968 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niezastosowanie, więc wzmiankowane uchybienie miało istotny, bo bezpośredni, wpływ na wynik sprawy.

Odnosnie do skonkretyzowanej przez pełnomocnika skarżącej przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy stwierdzić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że zachodzi ona wówczas, kiedy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie kwalifikowanych uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym i oczywistym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. W rezultacie

oczywista zasadność skargi kasacyjnej może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.). Należy również zauważyć – kierując się powszechnymi zasadami argumentowania – że wywód skargi kasacyjnej, szczególnie w zakresie wykazania tezy o jej oczywistej zasadności oraz uzasadnienia zawartych w niej wniosków, powinien być zwięzły i rzeczowy. Pozostaje bowiem poza dyskusją, iż jeżeli coś jest oczywiste, widoczne na pierwszy rzut oka, to nie wymaga obszernego, przekraczającego rzeczową potrzebę uzasadnienia. Duża liczba zarzutów i argumentów, ich powielanie osłabia skuteczność wyводу oraz zamazuje istotę problemu. Kaskadowe powoływanie licznych przepisów prawnych oraz czynienie odesłań, zarówno w ramach podstaw, jak i przyczyn kasacyjnych, jest nieprawidłowe (zob. postanowienia Sądu Najwyższego m.in.: z 18 grudnia 2013 r., III CSK 311/13, niepubl., z 15 września 2023 r., I CSK 4488/22, niepubl., z 11 stycznia 2024 r., I CSK 4951/22, niepubl., z 8 grudnia 2016 r., I CSK 82/16, niepubl. oraz wyroki Sądu Najwyższego z 22 października 2015 r., IV CSK 738/14, OSNC 2016, nr 10, poz. 120 i z 30 września 2015 r., I CSK 760/14, niepubl.).

Odwołując się do treści wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy stwierdzić, że nie zostały przez skarżącą przedstawione wystarczające argumenty pozwalające na uznanie skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną. Skarżąca nie przedstawiła przekonujących, *prima facie* widocznych twierdzeń, które wykazywałyby racje podważające zaskarżone rozstrzygnięcie. Argumenty przedstawione przez skarżącą zawierają odesłania do treści zarzutów apelacyjnych, które są precyzowane dopiero w uzasadnieniu wniosku. Wymaga to ich odszukania i konfrontacji ze stanowiskiem Sądu Okręgowego zajętym w uzasadnieniu, co z kolei wymaga wnikliwej i pogłębionej analizy skargi, zbliżonej do jej rozpoznania. Na etapie przedsądu jest to niedopuszczalne. Generalnie sprowadzają się one do nierozpoznania przez Sąd drugiej instancji zarzutu naruszenia art. 968 § 1 k.c. w zw. z art. 948 § 1 i 2 k.c. podniesionego przez wnioskodawczynię w punkcie II.2 petitum apelacji, zgłoszonego z ostrożności

procesowej. Wskazana przez skarżącą okoliczność, że Sąd drugiej instancji nie odniósł się do wszystkich zarzutów zawartych w jej apelacji, nie świadczy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że nie jest bezwzględnym warunkiem prawidłowego rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji odrębne, kazuistyczne odniesienie się do każdego z zarzutów podniesionych w apelacji. Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika bowiem konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku (odpowiednio postanowienia w postępowaniu nieprocesowym) każdego argumentu apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSN-ZD 2015, nr 4, poz. 64, z 2 sierpnia 2018 r., III UK 199/17, niepubl., z 27 lipca 2016 r., V CSK 677/15, niepubl., z 20 lipca 2017 r., IV CSK 563/16, niepubl., z 7 listopada 2019 r., I CSK 433/18, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 14 marca 2018 r., II PK 120/17, niepubl.). Należy zauważyć, że „nie odniesienie się” w uzasadnieniu orzeczenia sądu drugiej instancji do zarzutu apelacyjnego stanowi naruszenie art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., a nie zarzucone skargą naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. Skarżąca nie przedstawiła jednak - poza własną oceną rozstrzygnięcia - przekonujących argumentów świadczących o tym, aby Sąd drugiej instancji nie odniósł się do twierdzeń zawartych w apelacji wnioskodawczyni w stopniu uniemożliwiającym przeprowadzenie kontroli kasacyjnej zaskarżonego orzeczenia. Sąd pierwszej instancji odniósł się szczegółowo do wskazanych następnie w zarzutach apelacji kwestii prawnych, w tym dokonując analizy rozrządzenia testamentowego, zobowiązującego J. S. do sprzedaży mieszkania przy ul. [...] i przekazania 80% otrzymanej kwoty po połowie J. B. i P. S.. Uznał, że nie stanowi to zapisu, lecz powołanie spadkobiercy, zaś Sąd drugiej instancji podzielił w całości ustalenia faktyczne i wywody prawne zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, zatem i tę ocenę, uznając ją za wystarczającą, i odniósł się bardziej szczegółowo do innych kwestii. Nie można zatem stwierdzić, że mamy do czynienia z brakiem uzasadnienia w takim stopniu, że nie sposób ustalić

motywów działania Sądu Odwoławczego oraz przyczyn podjęcia takiego rozstrzygnięcia. Analiza zaskarżonego postanowienia w żadnym razie nie wskazuje, by do nierozważenia zarzutów doszło w analizowanym przypadku. Sąd drugiej instancji bezsprzecznie dokonał oceny całej sprawy, dając dowód własnej, pogłębionej analizy zebranego w sprawie materiału, podsumowanej m.in. zaaprobowaniem ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji i wywodów prawnych. Podkreślić także należy, iż podstawą oceny zasadności zarzutów naruszenia prawa materialnego przez Sąd Najwyższy jest stan faktyczny stanowiący podstawę wydania orzeczenia zaskarżonego skargą kasacyjną, którym w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c., związany jest Sąd Najwyższy, a nie stan faktyczny, który zdaniem strony skarżącej powinien zostać ustalony w sprawie. Z tych przyczyn skarżąca nie przedstawiła przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. W konsekwencji przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie została wykazana.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 w zw. art. 13 § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego nie orzeczono, gdyż wykładnia logiczno-językowa żądania zasądzenia zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego zawarte w odpowiedzi na skargę wniesionej przez uczestniczkę J. B. prowadzi do wniosku, że wniosek kosztowy aktualizował się w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i przy merytorycznym jej rozpoznaniu, a nie na etapie przedsądowym – w przypadku odmowy jej przyjęcia do rozpoznania.

[SOP]

r.g.

